

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat, 1908. október 3.

204. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . . . 12 kor. Egy óra . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET
a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petít sorja 40 fillér.

Haditengerészetünk legujabb hajói.

Szerdán délelőtt bocsátották vízre a triestzi „Stabilimento Technico“ hajógyárból haditengerészetünk legujabb és legnagyobb 14500 tonnás csatahajóját; az „Erzherzog Franz Ferdinandot.“

Az 1906. év őszén összeállt delegáció szavazta meg ezt a típust három hajóval és most alig két évre rá, az elsőt már vízre is eresztik. Teljesen kész, vagyis a flottába beosztható a jövő év végén, vagy 1910. elején lesz, de testvérhajói, a „Radetzky“ és „Zrinyi“, különösen az utóbbi, jóval később, csak 1911. végére lesznek kész.

Abból az alkalmából, mikor flottánk egy új csatahajóval gazdagodott, talán nem időszertlenül haditengerészetünk jelenlegi állapotát röviden ismertetni.

Csatahajónk, nem számítva a három építés alatt levőt, van kilenc, három típusban. Eddig a legujabb típus volt 10600 tonnás, 1905-06-ben vízrebocsátott „Erzherzog“-típus, melynek jószágát, kicsiny tonnaszámától eltekintve, külföldön is mindenütt elismerték. E hajókat, mivel meglehetősen kicsinyek, nem lehetett felszerelni erősebb és súlyosabb lövegekkel, de azért mégis olyan jó és célszerűen elhelyezett üteget kaptak, amelyek őket aránylag igen erőssé teszik.

Főgyevezérvetük 4 párosával egy-egy toronyban elhelyezett, Skoda rendszerű 24 cm-teres ágyúból áll, amelyeknek 9.6 m. hosszú csővé 215 kilogramm súlyú golyókat lök ki. Középgyevezérvetük 12 drb 7.9 m. hosszú 19 cm-teres ágyu, amelyekből percnként négy lövés tehető. Ezekon kívül mint mellékgyevezérvet van még 32—7.6 cm. 6—4.7 cm. gyorságyu, 4 gépgyevever és 2 torpedólökhő. A csatahajók gyorsasága óránként 20.3—5 mérföld, amit 14000 lóerős gépekkel érnek el.

E három után következik az 1900—02-ben, tehát már jó régen vízrebocsátott „Habsburg“, „Árpád“ és „Babenber“, 8340 t. víz-súlylyal.

Mind a háromnak fegyverzete igen gyenge, 3—24 és 12—15 cm-teres. Sebességük sem nagy; óránként 19 mérföld.

Az 1895—86-ban épült „Budapest“, „Wien“ és „Monarch“ pedig már nem is nevezhető igazi csatahajónak, hanem csak partvédő páncélosnak, mivel űrtartalmauk csak 5600 tonna. Aránylag nehéz ágyúik miatt igen lassúak, legföllebb 17 mérföldet futnak óránként.

Ezek volnának tehát csatahajóink, vagyis haditengerészetünk magja. Kilenc csatahajó bizony nem sok. Égető szükségünk volt már legalább három csatahajóra, amit most végre megkaptunk az épülő 14500 tonnásban.

A most vízrebocsátott „Franz Ferdinand“ testvérhajóival együtt elsőrangú páncélhajó lesz. Fegyverzete aránylag igen hatalmas. Négy 30.5 centiméteres Skoda ágyu képezi főerejét. Ezek csővének súlya 54.3 tonna és hosszúsága 12.2 méter. Közép ágyúi hatalmasabbak mint az „Erzherzog“ típus főágyúit, nyolc 24 centiméteresnek súlya egyenként nem 22.8, hanem 25.4 tonna. Ezek párosával egy-egy 200 mm. vastag páncéltoronyban vannak elhelyezve úgy, hogy minden irányban négyet lehet használni belőlük.

A kis fegyverzet tekintetében e hajókon újítás van. Eddig ugyanis haditengerészetünkben a 7 centiméteres ágyúk voltak elfogadva kis kaliber gyanánt, most pedig a 10 centi-

métereseket hozták be. Az új hajókon ezekből van husz. A kis gyorstűzelő ágyúk és torpedólökhők száma még ismeretlen.

Talán nem lesz érdektelen új ágyufajtákat is ismertetni. Mert nemcsak a 10, de a 30 cm-teres ágyu is új a mi tengerészetünkben. Az utóbbi elég ismert, minélfogva csak az előbbinek leírására szorítkozunk. A 10 cm-teres ágyúkat a 70—80-as években alkalmazták közép kaliber gyanánt, rövid, csupán három méteres csövekkel. Ezeket azonban lassacskán kiszorította a 12 és 7, valamint 7.6 és cm-teres gyorságyu, amelyek egész mostanáig voltak használatban, míg nem a 10 cm-teres lényegesen megváltoztatva most már 6 m. hosszú csővel, újból előtérbe leptett. Ennek az új ágyúnak új alakját majdnem minden tengerészetnél elfogadták. A nálunk beüzemelt újabb tengeri ágyu Skoda rendszerű, kalibere 10.5 cm. (Amerikában 10.2 és egyebütt 10 cm). Az 5.25 m. hosszú csőből 5.3 kg. puskaporral kilőtt 18 kg. súlyú lövedék közvetlen a cső előtt egy 32 cm. vastag acéllemez átütésére képes.

Most még néhány szót az új hajó egyéb méreteiről. A 20 kazán által táplált, 22,000 lóerős géppel legalább 21.5 mérföld óránkénti sebesség lesz elérhető. Körbe futó oldalpáncélja a vízvonalon 270 mm és valamivel feljebb 210 mm. A főágyu vértje és a parancsnoki torony 300 mm., a középgyökük pedig 200 mm. Egyéb méretei, ugymint: szénbefogadási képessége a legénység száma, árbocainak minősége eddig még ismeretlenek, de azért ezekből az adatokból is láthatjuk, hogy az új típus a mi céljainknak minden tekintetben megfelel. Az új csatahajó, ha nem is nevezhető óriásnak, a mi igényeinket teljesen kielégíti és tengerészetünk értékét legalább ötven százalékkal emeli.

Pár szót kell még hogy szóljak flottánk építés alatt levő, vagy csak az utóbbi időben elkészült hajóiról és pedig elsősorban az ugyancsak 1906 őszén megszavazott 3500 tonnás „Admirál Spaunról“, melyet a pólai arzenálban építenek és amely már jövő év végére készen is lesz.

Ez a hajó, mint gyorscirkáló, már régen érzett hiányt fog pótolni. Nekünk ugyanis egész mostanáig nem volt egyetlen egy megfelelő cirkálónk sem. Még legjobb volt eddig az 1897—900-ban készült „Zenta“ „Aspern“ és „Szigetvár“, de ezek sebessége alig 20 mérföld óránként. A most épült turbinás gépeivel legalább 25-et fog kifejtetni. Közlebbi adatok e hajóról még ismeretlenek, csak azt tudjuk, hogy igen könnyű üteggel és aránylag nagyon erős gépekkel van felszerelve.

Ezen kívül még építés alatt van Angliában 6 torpedóromboló és 10 siktengeri torpedó naszád. Ezek bővebb ismertetése azonban nem tartozhatik ide, mivel már régebben, még 1906 elején tervezettek, csak éppen az építésüket nem fejezték be teljesen, máskülönben mindkét típus elsőrendű és igen jó. Hanem sokkal inkább érdekelhet bennünket épülő tengeralatti naszádunk állapota. Eddig összesen 6 ilyen naszád van megrendelve; kettő Fiumében, kettő Pólában és kettő Kielben. Legközelebb áll a vízrebocsátáshoz a két fiumei, azért ezeket írom le részletesebben.

A tengeralatti naszádok egyik jellemző fajtáját „Holland“ típusnak hívják, amelyet először az Egyesült-Államok részére építettek még 1897-ben. Ez a mintát később az angol tengerészet is elfogadta és odáig fejlesztette kísérletezéssel, mignem ez a típus lett a legjobb egész Európában. Ezt fogadta el a mi hadvezetőségünk is.

A naszád 41.1 m., szélessége 4 méter. Két, egyenként 309 lóerős, gázolin motorjával víz alatt egyfolytában 90 mérföldet képes menni 10 óra alatt, tehát egy órára 9 mérföld esik, de a víz színére emelkedve óránként tizennégyet fut.

Vízszülya 320 tonna és fegyverzete 2 torpedólökhő. Domboru fedélzetén van a parancsnoki torony, hová a naszád minden részéből telefon vezet. Ott van továbbá a kormánykerék a torpedólökhő elsütő készüléke és onnét szabályozzák a le és felszállást. Rendes körülmények között 8—10 méterre sülyed a víz színe alá, de szükség esetén akár harmincöt méterre is. Személyzete két tiszt és nyolc matrózból áll.

Az előadottakból láthatjuk, hogy mennyit emelkedett tengerészetünk az utóbbi évek folyamán. Bizony már a kilencvenes évek eleje óta erre nagy szükségünk is volt és ha még vagy két páncélos cirkálót is kapnánk, jóformán semmi kívánni valónk nem lehetne. Mert ami hadihajónk van, az nagyobb részt jó. Csak az a baj, hogy kevés.

Gy — — 1.

Bosznia annexiója. Londonból jelentik, hogy a „Daily Express“ bécsi értesülése szerint az osztrák-magyar kormány Bosznia annexiója tárgyában formasierően puhatolódott a hatalmaknál. Ezt a kérdést már az ischli uralkodói találkozásnál is megbeszélték, mely alkalommal nézeteltérések merültek fel.

A „Times“ jelenti Pétervárról: A bécsi külügyminiszter a delegációktól felhatalmazást fog kapni arra, hogy a megszállott tartományok állandó megtartása végett megtegye a szükséges intézkedéseket. Az orosz sajtó újból megfuvta a riadót a bosnyák kérdés miatt. A bosnyák kérdés felvetése által veszélyeztetve látják az orosz érdekeket és azt kívánják, hogy a többi hatalmak akadályozzák meg Ausztria-Magyarországot abban, hogy a bosnyák kérdést felvesse.

A közönséghez!

1908. október elsejével új előfizetést nyitottunk „A Tengerpart“-ra, mely Fiuménak egyetlen, független, a hatalomtól meg nem vásárolt magyar napilapja és öt év óta megalkuvás nélkül küzd itt a fiumei magyarság érdekeiért és törekvéseiért.

„A TENERPART“

nemsokára hatodik évfolyamát kezdi meg és a legutóbbi évek zavaros sajtóviszonyai között egyetlen állandó támasza és zászlóvivője volt a fiumei magyarságnak. Igérjük, hogy e célunknak a jövőben kettőzött erővel és buzgalommal fogunk megfelelni és minden lehetetünkkel szolgálni fogjuk a fiumei magyarságot, melynek szeretete és támogatása

„A TENERPART“

egyedüli talpköve volt eddig és lesz a jövőben is.

„A Tengerpart“ előfizetési ára:

Egész évre . . . . . 24 korona
Fél évre . . . . . 12 „
Negyedévre . . . . . 6 „
Egy óra . . . . . 2 „
Egyes szám ára 6 fillér.

„A TENERPART“

szerkesztősége és kiadóhivatala.
Vicolo dell' Ospedale Wurzer-ház I. em.
Telefon 229. sz.

UJDONSÁGOK.

— **A haditengerészeti akadémia új parancsnoka.** A király a haditengerészeti akadémia parancsnokává *Kunsti* ellentengernagyot nevezte ki, aki állását már el is foglalta.

— **A legifjabb montenegrói herceg.** Cetinéből jelentik, hogy Mirko herceg ujszülött fia, a montenegrói trón várományosa, az udvari körökben elterjedt hír szerint a keresztelésben *Mihály* nevet fog nyerni. *Ferencz József* király és *Miklós* cár távirati üdvözléteit a montenegrói hivatalos lapban közzétették.

— **Október 6.** Az idén nemzetünk e gyásznapija — hála a Fiumei Magyar Kör nem elége méltányolható buzgalmanak — rendkívül ünnepélyesség keretében fog lefolyni városunkban. Ezuttal első ízben lesz Fiumében a Szt. Vid. templomban ünnepélyes Requiem a 13 vértanú emlékére, a melyen Dr. *Sándorffy* Nándor hittanár a szószékről méltatni fogja a hősök emlékét. A Fiumei Magyar Kör vezetősége ez ünnepélyes misére meghívta a kormányzót, a polgármestert és ezuton kéri az itteni állami és magánhivatalok vezetőit, hogy tegyék lehetővé, hogy a tisztviselők vallás és nyelvkülönbőség nélkül résztvehessenek a gyászistentiszteleten. Este a Deák szálló nagytermében, mint már jeleztük, Dr. Nagy György országgyűlési képviselő palamentünk e fiatal kurucszónoka tartja az ünnepi beszédet.

— **Katonai zavargások Zárában.** Zárából írják, hogy tegnap este az ottani landwehr katonaság, mely állandóan háborúságban él az ottani olasz lakossággal, megtámadta a kirándulásról hazatérő közönséget. Egy katonai csapat feltűzött szuronyal rohant neki a mit sem sejtő közönségnek, amely futásban keresett menedéket. Más katonák pedig a San Michele utcában a menekülő közönség után löttek. A katonai támadásnak négy súlyosan sebesültje van, köztük egy halálos sebet kapott. A város egyes utcáiban a kapuk és ablakok fegyvergolyóktól vannak keresztül löve. A város lakossága természetesen fel van háborodva a katonai tulkapás miatt, s a városi hatóság táviratilag tett feljelentési a hadügyminisztériumnál szigorú megtorlást kérve.

Az osztrák félhivatalos könyvnyomatos a „Correspondenz Bureau“ a következő hivatalos tényállást közli a zárai esetről:

Az utóbbi napokban a polgárság és katonaság között történt több kisebb-nagyobb összetűzés után tegnap súlyosabb rendzavarások fordultak elő Zárában. Egy a városba visszatérő kiránduló csapat és egy a rendfenntartására kivonult landwehr-katonai őrzár között, melynek élén egy káplár állt, szóváltásra került a dolog, melynek folyamán a kirándulók csapatjából egy revolverlövés dördült el. A katonák erre ijesztesül a levegőbe löttek, mire a tüntetők szétszaladtak. Egy szomszédos utcában később egy nagyobb csoportból többször rálöttek egy tiszthelyettes által vezényelt őrzártra, mire ez sortűzet adott és két embert megsebesített. Az egész városban nagy volt az izgatottság, de este 11 óra felé ismét teljesen helyreállt a nyugalom.

— **Visszaélés a barátok nevével.** A rendőrségnek tudomására jutott, hogy néhány vakmerő szélhámos merész módon károsítja meg a közönséget. Napok óta járják a várost értéktelen képekkel s a mesével, hogy a képek árát a terzattói franciánusoknak szolgáltatják be s mindenütt kisebb-nagyobb összegeket csalnak ki. A rendőrség megindította a vizsgálatot s a nyomozással két ügyesebb detektívet bízott meg.

— **Áruforgalom Magyarország és Ausztria közt.** Az osztrák kereskedelmi minisztériumnak az Ausztria és Magyarország közti augusztus havi áruforgalomról kiadott statisztikai kimutatás szerint ebben a hónapban a Magyarországból való bevétel 102.3 millió korona, a Magyarországra irányuló osztrák kivitel 118.1 millió korona volt. A január-augusztusi forgalom statisztikája szerint Magyarország kivitele 662.9 millió korona, Magyarország behozatala 799.8 millió korona. Az év első nyolc hónapjáról készített ideiglenes mérleg szerint tehát Ausztria aktívuma 237 millió korona, a múlt év hasonló időszakában kimutatott 87.5 millió koronával szemben.

— **Határrendőrség Gyékényesen.** Megemlékeztünk már arról, hogy a kivándorlás és

leánykereskedés megállása céljából Gyékényesen a soproni határrendőrség egy különítménye fog állandóan tartózkodni. A határrendőrségi kirendeltség, mint Kaposvárról jelentik, október 1-én már meg is kezdte működését. Tegnap Kaposváron járt a soproni határrendőrség két tisztje: Illosvay Gusztáv kapitány és Zakariás István felügyelő, akik ott tisztelegtek a főispánnal és alispánnal és velük a kirendeltség teendői felől tanácskoztak.

— **A kikötőből. Október 1.** Indult: „Saisette“ angol yacht Velencébe 141 kirándulóval; „Tisza“ magyar gőzös Marseillebe 200 tonna rizsszel, 130 tonna fával és 60 tonna vegyes áruval; „Sardinia“ angol gőzös Liverpoolba 300 tonna cukorral és 60 tonna fával.

Október 2. Indult: „Saragosso“ angol gőzös Liverpoolba 600 tonna liszttel és 60 tonna vegyes áruval; „Lydia“ német gőzös Bassorahba 20,000 bádogtartány kőolajjal és 50 tonna cukorral; „Adriatico“ osztrák gőzös Piranoba üresen.

— **Pályázat tanítói állásra.** A városi tanács a községi elemi iskolánál megüresedett második osztályu tanítói állásra pályázatot hirdet. A kérvényeket október 31-ig lehet beadni a városi tanácsnál.

— **Magyar munkások táncmulatsága.** A fiumei magyarajku munkásság október hó 4-én a kórház utcában levő „Monte Verde“ vendéglő helyiségeiben, műsorral, világpostával és tekepályaversenyyel egybekötött táncmulatságot rendez, mely igen jó sik rünek ígérkezik. A műkedvelői előadás műsora a következő:

1. Proletárok egyesüljtek. Éneklő: A Munkáskör. 2. Megnyitó beszéd. Tartja: Vántus Károly. 3. A nép nevében. Szavalja: Valics András. 4. Zeneszámok. Gitáron és citerán előadják: Jámbor Albert és Freiesleben Ferenc. 5. Kuplék. Előadja: Valics István. 6. Fuzsitus muzsikus. Bohókás magánjelenet. Előadja: Bredár Lajos. 7. Humoros költemények. Előadja: Brónyai Lajos. 8. Szózat a nőkhöz. Szavalja: Róka János. 9. Az öngyilkos. Előadja: Dömötör Sándor. 10. Ripacs ur. Magánjelenet. Előadja: Brónyai Lajos. 11. Kuplék. Előadja: Frei József. 12. A munka diadala. Irtá: Klárik Ferenc. Személyek: Tökés — Róka János, Munkás — Valics István, Nemtő — Bredár Lajosné.

A mulatság, melyet kedvezőtlen idő esetén is megtartanak, délután 5 órakor kezdődik. A zenét Barca Jenő teljes zenekara szolgáltatja. Bejárási díj személyenként 1 korona. Jegyek kaphatók a rendezőségénél, a Munkásokthonban (Via Fiumara 2. sz.), a „Monte Verde“ vendéglőben és este a pénztárnál.

— **Nagy katasztrófa a görög vizeken.** Szmirnából nagy szerencsétlenség híret táviratozzák. Közel a görög partokhoz a „Hairith“ török hajóstársaság egyik gőzöse összeütközött egy „Stambul“ nevű gőzossal, amely néhány pillanat alatt elsüllyedt. A „Stambul“ legénysége és száznegyven utasa a tengerbe veszett.

— **Kreccányi Ignác ünneplése.** Megírtuk a Fiumében is népszerű Kreccányi szingazgatóról, hogy kettős jubileumot ünnepel most, amennyiben az idén van harmincöt éve, hogy társulata élén áll és huszonöt éve annak, hogy először vonult be a Budai Szinkörbe. Ezt a kettős jubileumot szerdán este bucsuelőadás keretében ünnepelte meg Kreccányi társulata és az egész fővárosi művészvilág. Este hét órakor nagyszámu, előkelő ünneplő közönség harsogó éljenzése fogadta a koszorukkal elhalmozott szinpadon a jubiláló igazgatót, akit *Festetics* Andor gróf, a vidéki színiélet felügyelője üdvözölt a kultuskormány nevében, fölolvassa *Apponyi* Albert gróf kultuszminiszter levelét, amely így szól:

Tisztelt igazgató ur! Életének mai nevezetes fordulópontján, mikor visszatekintve a magyar kultúra lelkes szolgálatában eltöltött pályára, büszkeséggel töltheti el eredményes működésének fölemelő tudata üdvözlöm a magyar kormány nevében és köszönetet mondok a magyar színiélet kulturális munkájában kiváló szerepet betöltő tevékenységeért. *Apponyi*.

Ezenkívül az összes fővárosi színházak és több vidéki színház kiküldöttjei személyesen vettek részt az ősz Kreccányi jubileumában s vidékről számtalan távirat érkezett a kedvelt jubilánshoz.

— **Szomoru statisztika.** Holnapról-holnapra megjelennek a Központi statisztikai hivatal pontos közleményei, amelyek hónapról-hónapra szomorubb képet festenek közgazdasági viszonyainkról s kereskedelmi mérlegünknek különösen Ausztriával szemben való passzivitásáról. A legújabb füzet 1909. évi augusztus havi külkereskedelmi forgalmának adatait tartalmazza, szembeállítva az előző év augusztus havának forgalmi eredményeivel, valamint az év első nyolc hónapjának forgalmi adatait, ugyancsak a múlt év megfelelő adataival. Ez adatok szerint behozatalunk értéke az előző évi 950.7 millió koronával szemben ez év január augusztus havában 1.012 millió korona volt s ebből 782.3 millió korona Ausztriából való behozatalunkra esik. Kivitelünk az 1907. évi 913 millió koronához képest 35.3 millió koronával emelkedett és értéke az 1908. év első nyolc havában 948.3 millió korona volt, mely összegben Ausztria 682 millió koronával részesedett. Az 1908. év első hónapjában árumérlegünk összesen 63.7 millió, Ausztriával szemben pedig 101.3 millió korona behozatali többletet tüntet fel.

Behozatalunkban legnagyobb értékösszeggel — mint mindig — most is a textilipar kész gyártmányai szerepelnek. Ez áruk behozatali értéke a f. év első hónapjaiban 279.9 millió koronát tett s ez összegben Ausztria nem kevesebb mint 273.5 koronával részesedik. Jelentékeny behozatalunk volt még bőr és bőrárúkból: 55.5 millió korona (ebből 50.2 millió Ausztriából), vas és vasárúkból: 67.7 millió korona (ebből 53.6 millió Ausztriából, gépek és készülékekből 38.7 millió korona (ebből 26.2 Ausztriából). Legfontosabb kiviteli cikkeink ezuttal is a gabonaművek és a liszt. Az utóbbiból január—augusztus havi kivitelünk 109.7 millió koronát tett, (1907-ben 128.4 millió koronát), amiből 99.8 millió korona Ausztriába szállítottott. A vágó és ígás állatok kivitele az előző év nyolc első havának eredményéhez képest emelkedett s 121.4 millió koronáról 150.4 millió koronára növekedett. Homok és kristály cukorból kivitelünk 18.7 millió koronát tett, mely összeg az előző év január—augusztus havi kiviteléhez képest 4.6 millió korona emelkedést mutat. A faneműek kivitele is emelkedett valamivel, amit a bádolt és fűrészelt épület és műfa kivitelünk növekedése okozott. A külkereskedelmi közlemény egyuttal Budapest 1908. augusztus havi gabona és lisztforgalmáról is közöl adatokat, s ezeket az év első nyolc hónapjára vonatkozólag összefoglalva is feltünteti.

Ezek szerint január—augusztus hónapokban Budapestre érkezett 3.104.026 mm buza, 244.927 mm rozs, 382.540 mm árpa, 961.511 mm zab, 1.570.712 mm tengeri, 14.599 mm repce, 68.018 mm liszt és 11.921 mm korpa, míg ugyanazon időben 176.470 mm buza, 178.262 mm rozs, 81.114 mm árpa, 690.239 mm zab, 960.414 mm tengeri, 5887 mm repce 2.945.938 mm liszt és 567.650 mm korpa szállítottott el.

— **Fiume áruforgalma augusztusban.** A fiumei kikötőbe tengeren érkezett áruk mennyisége 1908. év augusztus havában 373.551 métermázsát és 842 darabot, az onnét elszállított áruké pedig 573.091 métermázsát és 455 darabot tett. A behozatal az előző év ugyanazon időszakához képest mintegy 76.100 métermázsával csökkent, a kivitel pedig körülbelül 64.500 métermázsával emelkedett. Az év első hónapjában Fiuméba tengeren behozott áruk mennyisége 4.509.868, az elszállítottaké pedig 5.432.956 métermázsá volt. Az előző év megfelelő időszakához képest a behozatal körülbelül 822.900 métermázsával csökkent, a kivitel pedig körülbelül 542.900 mm. emelkedett. A behozatal csökkenését főleg a szénbehozatalunk csökkenése idézte elő. A behozott szén mennyisége az év első nyolc hónapjában 1.110.891 métermázsát tett, szemben az előző év ugyanazon időszakában behozott 2.176.651 métermázsával. Csökkenés mutatkozik még a narancs és citrom, olajos magvak, a pálma és kókuszdióolaj, egyéb zsiradékok, nyers pamut, nyers juta, vas-félgyártmányok, gépek és készülékek, só, szuperfoszfátok és csontszén behozatalánál is. Ezt a csökkenést nem ellensúlyozta az a kisebb-nagyobb emelkedés, melyet a nyers dohány, a tengeri, hántolatlan rizs, bor, bádolt és fűrészelt műfa, nyerskövek, kénkovand, foszfát-földek, szontorin- és purzolánföld, aszfalt, román- és portlandcement, téglák és cse-

répszindelyek, nyersfémek, rézgalic, korpa behozatalánál találunk. A kikötő kivételében lényeges emelkedés mutatkozik a nyers-, homok- és cukornál, nyersdohánynál, árpánál, zabnál, tengerinél, babnál, malátánál, paraffin és cerezinnél, ásványvíznél, nyers műfánál, vasuti talpfánál, fűrészelt és bárdolt műfánál, szénél, kénkovanál, tölgy- és fenyőkivonatnál, ásványolajoknál, téglák és cserépszindelyeknél. Ezzel szemben nagyobb csökkenés észlelhető a finomított cukor, buza, hántolt rizs, liszt, magnezit és só kivételében.

Takonykór Fiumében. A lómészárszék vezetője tegnap reggel egy lovat akart levágtatni. Az előírásához híven a lovat megvizsgáltatta a községi állatorvossal, aki a vágatási engedélyt megadta, mivel semmi gyanusát nem látott. A vágatás után, a délutáni órákban München városi állatorvos még egyszer megvizsgálta a levágtott ló húsát s nagy megdöbbenéssel tapasztalta, hogy a ló húsá tele van a ragályos takonykór bacillusaival. Az esetről rögtön jelentést tett Betegh hatósági állatorvosnak, aki a vizsgálat után elrendelte, hogy a lómészárszék alaposan fertőtlenítsék, a romlott lóhúst pedig semmisítsék meg. Az eset táviratilag bejelentették a földművelésügyi miniszteriumnak.

Távirat ◀▶ Telefon.

Aehrenthal a trónörökösénél.

BUDAPEST, okt. 2. Aehrenthal külügyminisztert Ferenc Ferdinánd főherceg ma délelőtt hosszabb kihallgatáson fogadta.

A spanyol király Budapesten.

BUDAPEST, okt. 2. A budai királyi palota házi kápolnájában a spanyol király ma reggel misét hallgatott, azután visszavonult a spanyol miniszterelnökkel, hogy államügyeket intézzen el.

A délelőtt folyamán Alfonz király kikocsizott és Klotild főhercegnőt, Izabella főhercegnőt és Frigyes főherceget látogatta meg. Azután József főherceget és Augusztia főhercegnőt kereste fel, akik a spanyol király és neje tiszteletére családi reggelit adtak.

BUDAPEST, okt. 2. A spanyol királyt tegnap rögtön megérkezése után fogadta ő felsége, Alfonz király egy óráig időzött királyunknál, kinek áradozó szavakban köszönte meg a megtisztelő fogadtatás és egyúttal megragadta az alkalmat, hogy a saját és neje nevében ő felségének forró szerencsekívánatait fejezze ki 60 éves jubileuma alkalmából.

A spanyol király ezredénél.

BUDAPEST, okt. 2. A spanyol király ma déli félegy órakor meglátogatta a 38-ik Mollinári gyalogezredet, mely most az ő nevével viseli. A tisztikar a kaszinó disztermében gyűlt össze, melynek bejáratánál az ezred parancsnoka fogadta a királyt. Alfonz király bemutatatta magának az összes tiszteket és valamennyit megszólítással tüntette ki. Azután reggeliztek. A pezsgőnél az ezredparancsnok felállt, megköszönte a király látogatást és a király meg a királyné egészségére üritette poharát. Alfonz király megköszönte a szívélyes fogadtatást.

Az osztrák miniszterelnök a királynál.

BUDAPEST, okt. 2. Beck báró osztrák miniszterelnök ma reggel Budapestre érkezett és délelőtt egy órai kihallgatáson volt a királynál, melynek folyamán főleg a csehországi helyzetről referált az uralkodónak.

Bulgária nem enged.

SZÓFIA, okt. 2. Bulgária az összes hatalmakhoz jegyzéket intézett a keleti vasutak ügyében, mely kifejti, mennyire kárára van Bulgáriának, hogy a keleti vasutak bolgár részét is a keleti vasutak konstantinápolyi igazgatósága kezeli. A megszállott vasutakat tehát lehetetlen visszaadni, hanem hajlandó tárgyalni a vasutagazgatósággal, hogy a bolgár részt szerződésileg adja át Bulgáriának.

Ujabb szerb összeesküvők elfogatása.

ZÁGRÁB, okt. 2. A nagyszerb összeesküvésben való részvétel gyanúja miatt tegnap a vizsgálóbíró letartóztatta Giinában Kragac, Villic, Matteo Gai, Konciar és Rebraca kereskedőket Toncsar István borbélyt, Richtovich Kristo hivatalnokot és Otracsevics erdőőrt.

Az este megjelent összes zágrábi lapokat elkobozták.

Bulgária lovakat vesz.

BUDAPEST, okt. 2. A napokban ideérkezett a bolgár hadügyminiszterium képviselőiben Toskoff bolgár lovassági ezredes két más tiszttel és öt altiszttel, hogy Bulgária számára lovakat vásároljon. Az első szállítmány 450 ezer frank értékben már el is indult Szófia felé.

A szepesi püspök zsarolója.

BUDAPEST, okt. 2. A Právy püspök elleni zsarolás ügyében a budapesti büntető törvényszék ma folytatta a tárgyalást. Platthy Zsigmond volt plébános, jelenlegi budai hitoktatót hallgattak ki, ki kijelentette, hogy Kovács Klotild volt gazdaasszonyát egyházi felsőbbségének felszólítása folytán tavolította el házatól. A tárgyalás tovább tart.

Románia mozgósít.

BUKAREST, okt. 2. Az itteni vezető körökben nagy fontosságot tulajdonítanak a török-bolgár konfliktusnak. Strudza miniszterelnök beható tárgyalást folytatott ez ügyben a trónörökösrel. Tegnap megkezdtek a harmadik hadosztály mozgósítását. Azt mondják, hogy a katonai intézkedések a nagyhatalmak tudtával és kívánságára történnek.

VELENCE

HOTEL MODERNE MANIN

A Márkustér közvetlen közelében minden kényelemmel berendezett 120 szobával, lifttel, villanyvilágítással és fürdővel mérsékelt áron.

Gambrinus-étterem polgári árakkal

A Kőbányai Polgári Serfözde kiváló minőségű söreinek kimérése.

A Veicentét látogató magyar közönség kedvenc találkozó helye.

„DE LA VILLE“
SZÁLLODA, KÁVÉHAZ ÉS ÉTTEREM
FIUME, DEÁK-KORZÓ.

Naponta a hírneves

BARCZA JENŐ

kaposvári cigányprímás zenekarának hangversenye.

Az átutazó és a helybeli magyarság legnagyobb és legkedveltebb találkozó helye.

TULAJDONOS:

SZENTGYÖRGYI FERENC.

Magyar Vendéglő

FIUME, Riva Szapáry

(az Ungaro-Croata irodája mellett.)

Kizárólag magyar konyha. Magyar borok. Kőbányai polgári sör.

Havi előfizetők felvétetnek.

Vendégszobák tengeri kilátással.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkeskedik.

Elsőrendű fehérnemű uri és női

divatkülönlegességek

igen mérsékelt árak mellett kizárólag csak

VUJA M. cégnél Fiume Via Adamich.

Tessék erről, próbavásárlással meggyőződni!

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4% netto kamatot

terít meg felelnek.

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Eladó ház

villa Lydia Fiume Via Risorta 341 4, mely egy lakást és kertet tartalmaz, vilamos világításnál. Bővebbet nevezet villában.

Gazdasszonyi állást

keres intelligens özvegy asszony, ki a gazdálkodásban tökéletesen jártas és kintűnően főz, lehetőleg özvegy embernél. Cim a kiadóban.

A hölgyközönség figyelmébe!

Értesitem Fiume és környékének úri hölgyközönségét, hogy bécsi bevásárlásomról hazaérkeztem s a legújabb modellekkel és formákkal rendelkezem. Izléses átalakítások is olcsón teljesítenek.

WEISS FANNY

FIUME, Via Andrássy 13 II. emelet.

Marse L. Fiume

Via Governo (Corso).

Ujonnán érkezett szalma- és nemezkalapok a legelső bel- és külföldi gyárakból. Gyermekek-különlegességek. Panama-kalapok.

NOXIN

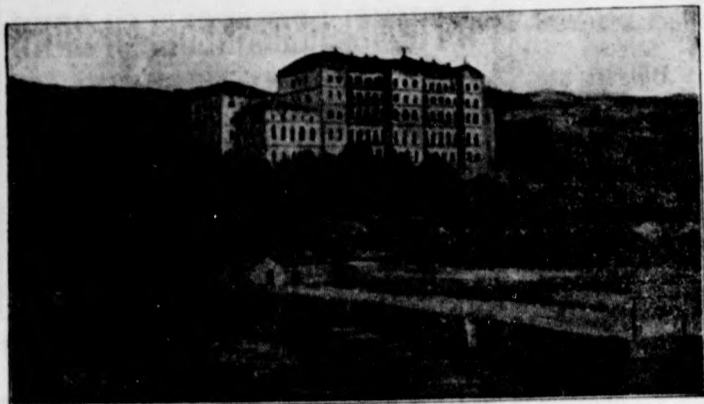
A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

NOXIN

A szabad. KULCSCSAL

Minden jobb üzletben kapható.

Hochsinger Testvérek Budapest

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett THERAPIA PALACE - CIRKVENICÁBAN

Kitünő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.
Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet,
jégyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

Porto-Ré

(Kraljevica)

LIBURNIA SZÁLLÓ

tengeri fürdő remek hullámveréssel.

Gőzösön 40 percnyire Fiumétól.

Pormentes levegő. Gyönyörű fekvés.

Teljes ellátás mérsékelt áron.

KITÜNŐ KONYHA!

FÜRDŐK ÉS ORVOS A HÁZBAN!

Hirdessen „A TENGERPART” napilapban!

„A Tengerpart” ötödik éve áll fenn és oly elterjedésnek örvend, a milyent eddig Fiumében egyetlen egy magyar lap sem tudott felmutatni.

„A TENGERPART” minden hirdetése eredményes jár.

Kiadóhivatal: Vicolo dell' Ospedale, Wurzer ház.

Telefon 229. sz.

Ugyanott vétetnek fel előfizetések is bármely naptól kezdve.

Telefon 229. sz.

„A Tengerpart” független és szókimondó irányával szerezte meg népszerűségét és olvasottságát.

A DREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-tér 6. — Telefon szám 22.
Jégyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládákban érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitünő sörön kívül állandóan raktáron van kiviteli és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl.-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládákban.

Vendéglősök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova házhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Pöképiselet: Rupnik Emil, Ürményi-tér 6.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitünő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak
Az idegenek találkozó helye.

Prodam és Társa Fiume

◀ Mérnöki iroda és iparvállalatok berendezése ▶

Via Adamich I. sz.

Via Adamich I. sz.

Villanyos világítási, villá nrítói, telefon és villanyos-csengő berendezések.

Villanyos motorok és szellőztetők. — Villamos központok berendezése.

Nagy raktár világító testekben és felszerelési anyagokban.

Hűlőtelenség: „Wolfram” villanykörték 70% árammegtakarítással.

Pálma-Hajviz

a legjobb szer korpa és hajhullás ellen.

Kapható CSIZMÁS DEMETER

fiumei első magyar fodrásznál

Via Adamich 2. sz. (az Europa szálló közelében).

és minden drogériában és fodrászüzletben.

Első fiumei magyar

kárpitós és diszitó

Fiume, via Serpentina 20.

Vállal a legegyszerűbbtől a legmodernebb berendezésig minden nemű kárpitós, diszitó és angol bőrmunkát jutányos árban.

Szíves pártfogást kér Garami József.

a budapesti Steinschneider udv. szállító cég volt munkavezetője.

Használt és új zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányú új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Ürményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

VÉGELADÁS.

A felszámolás alatt levő Fiumei Butorgyár Részv. Társ. (Via Macello 6) mindennemű szalon-irodai s kávéházi széket s egyéb butorberendezéseket mélyen leszállított áron ad el.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Estéenként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

NYOMATOTT AZ QUARNERO NYOMDÁBAN FIUME

Csak egy papírt szívunk, ez pedig

ABADIE

KIADÓTULAJDONOS: „A TENGERPART” LAPKIADÓ VÁLLALAT.

Felelős szerkesztő: MURAI JENŐ.